

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор гімназії
при Львівському національному
університеті імені Івана Франка

Джкала Ю.С.

вересня 2021р

**ІНСТРУКЦІЯ №
з охорони праці
при наданні домедичної допомоги потерпілому**

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

- 1.1. Життя і здоров'я людини часто залежить від того, чи надана йому термінова медична допомога і наскільки швидко і кваліфіковано вона йому надана.
- 1.2. При всіх нещасних випадках потерпілий повинен звернутися сам чи за допомогою товариша в медичний заклад. Якщо потерпілий втратив свідомість чи не може пересуватись, необхідно терміново викликати швидку допомогу.
- 1.3. До прибуття лікаря чи швидкої допомоги потерпілому необхідно надати до медичну допомогу.
- 1.4. Перша домедична допомога — це комплекс термінових заходів, що проводяться при нещасних випадках і раптових захворюваннях, направлених на припинення дій пошкодження, на усунення явищ, які загрожують життю, на полегшення страждань та підготовку потерпілого до відправки в лікарню.
- 1.5. Перша домедична допомога — це найпростіші медичні дії, що виконуються безпосередньо на місці пригоди терміново після травми. Вона надається, як правило, не медичними особами, а працівниками, що на момент пригоди знаходяться поруч, безпосередньо на місці пригоди або поблизу від нього. Оптимальним строком надання першої медичної допомоги визначається термін — 30 хвилин після травми.

2 Рекомендації працівнику, який надає домедичну допомогу.

- 2.1. Для набуття необхідних знань та досвіду надання першої домедичної допомоги кожен повинен пройти відповідне навчання.
- 2.2. Людина, яка надає допомогу повинна знати:
 - основні ознаки порушення життєво важливих функцій організму людини;
 - загальні принципи надання першої допомоги і її прийоми у відповідності до характеру одержаного потерпілим пошкодження;
 - основні способи перенесення і евакуації потерпілих.
- 2.3. Людина, яка надає першу допомогу, повинна вміти:
 - оцінити стан потерпілого і визначити, якої допомоги він в першу чергу потребує;
 - забезпечити вільне проходження дихальних шляхів;
 - виконувати штучне дихання та закритий масаж серця і оцінити їх ефективність;

- тимчасово зупиняти кровотечі шляхом накладення жгутів, тісної пов'язки, пальцевого затиснення судин;
- накладати пов'язку при пошкодженні (пораненні, опіках, відмороженні);
- іммобілізувати пошкоджену частину тіла при переломах кісток, важко забитих місцях, термічному ураженні;
- надавати допомогу при тепловому і сонячному ударі, утопленні, гострому отруєнні, без свідомому стані;
- користуватись аптечкою першої допомоги.

3. Послідовність надання домедичної допомоги

- 3.1. Визволити потерпілого від подальшого впливу на його організм пошкоджуючих факторів, які загрожують здоров'ю і життю потерпілого (звільнити від дії електричного струму, винести із зараженої зони, загасити одяг, що горить, витягнути з води), при необхідності винести на свіже повітря, визволити від одягу, що заважає диханню.
- 3.2. Оцінити стан потерпілого.
- 3.3. Визначити характер і ступінь пошкодження, для чого оголити пошкоджену частину тіла або зняти з потерпілого весь одяг. Роздягати та одягати потерпілого треба обережно, не викликаючи больового відчуття або повторного пошкодження.
- 3.4. Виконати необхідні заходи з рятування потерпілого в порядку терміновості (відновити прохідність дихальних шляхів, провести штучне дихання, зовнішній масаж серця, зупинити кровотечу, накласти пов'язку, тощо).
- 3.5. Визвати швидку допомогу чи лікаря, або вжити заходів для транспортування потерпілого в найближчий медичний заклад.
- 3.6. Підтримувати основні життєві функції до прибуття медичної допомоги.

4. Домедична допомога при отруєнні

- 4.1. **Природний газ** – безбарвний, значно легший за повітря, малотоксичний, якщо не містить шкідливих домішок вище допустимих норм. У разі великої концентрації природного газу у повітрі через зменшення вмісту кисню, суміш газу із повітрям діє задушливо. При отруєнні газом необхідно з'ясувати причину та місце витoku газу і усунути його дію на людей, забезпечити доступ свіжого повітря до потерпілого, холодне обливання голови і дати понюхати нашатирного спирту. У разі втрати свідомості та порушенні серцевої діяльності зробити штучне дихання та зовнішній масаж серця. Викликати лікаря.
- 4.2. Основні прикмети отруєння — це порушення свідомості, дихання та серцевої діяльності. Отруєння етиловим спиртом зустрічається досить часто при вживанні його в надмірній кількості; смертельна доза цієї речовини становить близько 0,6 — 0,7 л. Смерть від сп'яніння настає під час сну від зупинки дихання та роботи серця.
- 4.3. Більш небезпечною речовиною є метиловий спирт, який нагадує етиловий за смаком і запахом. Дуже невеликі його дози призводять до сліпоти і смерті. Перша допомога при спиртових отруєннях — винести потерпілого на свіже повітря і викликати у нього блювання шляхом натискання пальцем на задню частину язика. Якщо потерпілий в свідомості, йому можна дати випити 3-4 склянки теплої води чи чашку міцної кави.
- 4.4. Для одоризації природного газу на об'єктах електричних мереж використовують домішки для відчуття запаху газу. В малих концентраціях викликають головний біль і нудоту. У великих концентраціях діють на центральну

нервову систему, спричиняючи судороги, параліч і смерть від зупинки дихання. При легкому отруєнні постраждалому необхідні свіже повітря, спокій, міцна кава або чай. При втраті свідомості необхідне негайне вдихання зволоженого кисню (крізь маску або носові катетери), вдихання нашатирного спирту на ватці. При зупинці дихання – штучне дихання способом “рот в рот”.

У разі подразнення слизових оболонок очей, порожнини рота і носа – рясно промити 2% розчином соди, закапати в ніс декілька крапель 2% розчину ефедрину або 0,05% нафтизину. При попаданні на шкіру – ретельно обмити теплою водою з милом. У подальшому – лікування у лікаря.

4.5. При вживанні кислот або лугів, помилково чи з метою самогубства, спостерігається роз’їдання стінок стравоходу і шлунка, що може викликати її прорив. При подібних отруєннях ковтання викликає сильний біль, голос стає хрипким, спостерігається болочий кашель і блювота з кров’ю. Потерпілий відмічає біль в середині грудної клітки і під грудьми. Перша допомога — дати випити велику кількість води і викликати блювання. Потім потерпілому дають молоко, рослинну олію, ячний сирий білок і маленькі шматочки льоду.

4.6. При підозрі на харчові отруєння треба викликати у потерпілих блювання після того, як вони вип’ють воду чи блідо-рожевий розчин марганцівки у великій кількості. Потім треба розтовкти кілька таблеток активованого вугілля, змішати їх з цукром і водою і дати проковтнути.

5. Домедична допомога при кровотечах

5.1. Кровотечі, є двух видів при яких кров витікає назовні із рани чи природних отворів тіла назовні, прийнято називати зовнішніми. Кровотечі, при яких кров скопичується в порожнинах тіла, називаються внутрішніми.

5.2. Зовнішня кровотеча помічається легко, але слід пам’ятати про можливість і внутрішньої кровотечі внаслідок хвороби чи закритих травм тулуба, голови.

5.3. Симптомом втрати до 1 л крові — блідість, частий пульс, слабкість і спрага. При більш тяжких крововтратах, крім того, відмічається неспокій, часте дихання, потім — втрата свідомості.

5.4. При пошкодженні вен пов’язку треба зробити герметичною — підкласти між нею і шкірою лист поліетилену. Якщо виникла сильна носова кровотеча, слід обережно проштотхнути в ніс великий шматок марлі, просочений 3%-ним перекисом водню.

5.5. При тяжких крововтратах треба підняти вгору всі кінцівки потерпілого, який лежить на спині, а голову трохи опустити.

5.6. Обробку ран необхідно проводити, по можливості, вимитими руками, за допомогою бинта, вати, марлі чи чистої тканини. Рана супроводжується болем і кровотечею. При сильній кровотечі перш за все необхідно її зупинити.

6. Домедична допомога при ураженні електричним струмом

6.1. Ураження електричним струмом виникає при його проходженні крізь організм людини і складається з судорожного скорочення скелетних м’язів, що ускладнює будь-які дії потерпілого, навіть якщо він залишається в свідомості.

6.2. При більш тяжких ураженнях, крім втрати свідомості, виникає порушення дихання і роботи серця. Місцеві прояви електротравми нагадують термічні опіки.

6.3. Звільнення потерпілого від дії електричного струму треба проводити із дотриманням заходів власної безпеки, якщо напруга не перевищує 1000 В.

6.4. Першою дією того, хто надає допомогу, повинно бути негайне відключення електричного струму вимикачем, рубильником чи викручуванням запобіжників. Якщо це неможливо, треба перерізати чи перерубати електричний провід. У випадку неможливості відключення струму потерпілого слід відтягнути від джерела струму. Для цього використовують підручні предмети, які не проводять струм — сухі дерево, вовну, тканину і т.ін. У всіх випадках треба діяти однією рукою, замотаною в тканину, другу тримають за спиною.

6.5. Якщо напруга перевищує 1000 В, наближатися до потерпілого без спеціальних засобів захисту небезпечно. У цих випадках використовуються діелектричні рукавички, чоботи і килимок. Можна також застосовувати ізолюючу штангу або кліщі. Якщо дихання у потерпілого відсутнє, треба проводити штучне дихання (див. "Оживлення"). Якщо, крім того, немає пульсу на шиї, одночасно роблять закритий масаж серця.

6.6. При ураженні струмом в усіх випадках необхідно негайно викликати швидку медичну допомогу.

7. Домедична допомога при опіках

7.1. Опіки виникають при дії на шкіру високої температури, викликаються полум'ям, гарячою рідиною чи розігрітими предметами. При великих за площею та сильних опіках страждає не тільки шкіра і підшкірна клітковина, але й весь організм. В таких випадках від болю і порушення обміну речовин стан потерпілого погіршується. Легкий ступінь опіків проявляється почервонінням шкіри, яке потім зникає. При більш глибоких опіках на шкірі утворюються пухирці. В найтяжчих випадках місце опіку обвуглюється.

7.2. Перш за все потерпілого треба винести із зони дії високої температури і погасити одяг, що горить, водою чи обгорнути товстою тканиною, викликати швидку допомогу.

8. Домедична допомога при обмерзанні.

8.1. Відмороження виникає внаслідок дії холоду на тіло, особливо в умовах вологого повітря і вітру. В легких випадках потерпілого заводять до теплого приміщення і вміщують відморожену кінцівку, після легкого розтирання, в таз з водою кімнатної температури. Поступово температуру води підвищують до теплої (40-50°C), але не гарячої.

8.2. При загальному охолодженні організму з'являється відчуття слабкості і сонливості, потім потерпілий втрачає свідомість. Його потрібно помістити у ванну з водою кімнатної температури, яку підвищують до теплої (40-50°C), але не гарячої. Якщо це неможливо, потерпілого миють теплою водою або обкладають грілками, поступово підвищуючи температуру води. При поверненні свідомості потерпілому дають пити теплий чай, воду і невелику кількість алкоголю.

9. Домедична допомога при переломах, вивихах, розтягненні сухожилля.

9.1. Перелом — це порушення цілісності кістки. Ознаки перелому кістки — різкий біль, набрякання в місці травми, зміна форми пошкодженої кістки. В ділянці перелому кістка рухома, як у суглобі, зміщення відламків кістки супроводжується хрустом та посиленням болю.

9.2. Але при переломі без зміщення відламків перелічені симптоми можуть обмежуватись болем, який посилюється при рухах. Якщо перелом відкритий і є зовнішня кровотеча, у першу чергу треба її зупинити.

